

Duiding

Arbeidsmarktontwikkelingen

augustus 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Ontwikkelingen 2e kwartaal 2015	3
1.1. Kleine groei van de economie	3
1.2. Exportgroei kleiner dan in voorgaande maanden	4
1.3. Aantal uitzenduren groeit door	5
1.4. Aantal vacatures blijft stijgen	5
1.5. Minder verleende ontslagvergunningen	6
1.6. Aantal faillissementen blijft dalen	7
1.7. Banenherstel zet door	8
1.8. Aantal werknemersbanen nog steeds lager dan zeven jaar geleden	9
1.9. Toename beroepsbevolking	9
1.10. Daling aantal WW-uitkeringen in eerste zeven maanden	10
1.11. Werkloosheid iets omlaag	11
2. Verwachtingen 2015	13
2.1. Meer vertrouwen van producenten en consumenten	13
2.2. Groei economie en daling WW-uitkeringen in 2015	14
Colofon	16
Lijst van Boxen	
1.1 Drie soorten cijfers duiden ontwikkelingen	
1.2 Ontslagregels zijn gewijzigd	

Samenvatting

Economische groei

De Nederlandse economie is in het tweede kwartaal van 2015 met 0,1% gegroeid ten opzichte van het voorgaande kwartaal. De groei is klein, maar dit wordt veroorzaakt door de lagere aardgasproductie in Groningen.

Vergeleken met een jaar eerder is de economie met 1,6% gegroeid. De consumptie van huishoudens, de investeringen en de export dragen bij aan het herstel. Alleen de consumptie van de overheid blijft achter.

De vertrouwensindicatoren over de economie zijn positief. Het consumentenvertrouwen staat sinds maart boven nul: er zijn meer optimisten dan pessimisten. Het vertrouwen van producenten is al langer positief.

Het beeld van de economie is sinds de zomer van 2013 aanmerkelijk verbeterd.

Arbeidsmarkt herstelt verder

Op de arbeidsmarkt staat het licht op groen: het aantal uitzenduren neemt al sinds 2013 toe, en het aantal faillissementen en ontslag aanvragen blijft dalen. Het aantal vacatures neemt in het tweede kwartaal van 2015 verder toe.

Het aantal banen voor werknemers is in het tweede kwartaal van 2015 gestegen ten opzichte van het hetzelfde kwartaal vorig jaar. De groei zit vooral bij de uitzendbureaus en de handel, vervoer en horeca. Zorg en welzijn heeft juist te kampen met een verder afnemende werkgelegenheid.

De werkloze beroepsbevolking neemt door de verbeterde arbeidsmarktomstandigheden af. Ook het aantal WW-uitkeringen is sinds begin dit jaar aan het dalen. Ondanks deze gunstige ontwikkelingen is de arbeidsmarkt nog steeds ruim te noemen: er zijn relatief veel werklozen vergeleken met het aantal vacatures.

CPB stelt economische verwachtingen bij

Het CPB verwacht dat de economie in 2015 met 2% groeit en in 2016 met 2,4%. De verwachtingen worden hiermee flink naar boven bijgesteld ten opzichte van de juni raming.

Naast het CPB, verwachten ook de grote Nederlandse banken en De Nederlandsche Bank dat de economie flink aan zal trekken. Ook voor de arbeidsmarkt zijn de verwachtingen positief: het werkloosheidspercentage daalt in 2015 en 2016. De daling blijft, ondanks de gunstige economische ontwikkeling, beperkt omdat het aanbod van arbeid groeit.

1. Ontwikkelingen 2e kwartaal 2015

1.1. Kleine groei van de economie

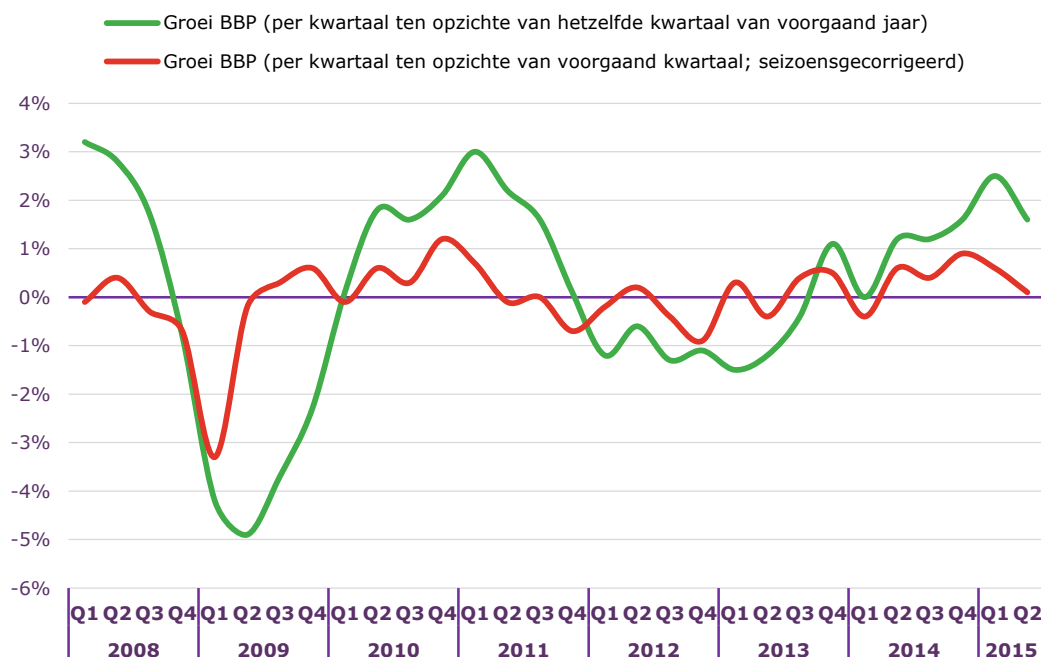
De omvang van de Nederlandse economie wordt gemeten met het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het BBP kan worden onderverdeeld in vier categorieën: de consumptie van de huishoudens en de overheid, de investeringen van bedrijven en de export (minus de import).

Figuur 1.1 laat de economische ontwikkeling zien. De economie groeit zowel ten opzichte van het voorgaande kwartaal (rode lijn) als ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar (groene lijn).

De Nederlandse economie is in het tweede kwartaal van 2015 gegroeid, net als in de voorgaande vier kwartalen. De groei is echter klein: 0,1% ten opzichte van het eerste kwartaal van dit jaar. De oorzaak is de beperking van de aardgaswinning om het risico van aardbevingen in Groningen te verkleinen. In vergelijking met het tweede kwartaal van 2014 is de omvang van de Nederlandse economie 1,6% groter. Het CBS meldt dat de lagere aardgasproductie de economische groei met ongeveer 0,5% drukt¹.

Door de lagere aardgasproductie is de export van aardgas afgenomen en de import toegenomen. De gehele export levert echter een positieve bijdrage aan de economie. De investeringen en de consumptie van huishoudens zitten in de lift. De consumptie van de overheid blijft achter.

Figuur 1.1 Nederlandse economische ontwikkeling per kwartaal (CBS)

De conjunctuurklok van het CBS geeft een beeld van de conjunctuur met behulp van de belangrijkste indicatoren. Volgens de conjunctuurklok is het beeld in juli 2015 aanzienlijk beter dan in juni. Bijna alle economische indicatoren presteren boven hun langjarige trend.²

De delfstoffenwinning, de agrarische sector (vooral de tuinbouw) en de overheid en zorg produceren in het tweede kwartaal van 2015 minder dan één jaar eerder. In alle andere sectoren neemt de productie toe. De bouwnijverheid laat de sterkste toename zien. Dat komt vooral door het aantrekken van de woningmarkt. De zakelijke dienstverlening doet het ook goed, met name de uitzendbranche.

¹ CBS, 'CBS: Economie groeit door ondanks krimp aardgasproductie, 14 augustus 2015.

² CBS, 'Conjunctuurbeeld verbetert opnieuw', 31 juli 2015.

Box 1.1 Drie soorten cijfers duiden ontwikkelingen

Ontwikkelingen in economie en banen worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek op drie manieren weergegeven. Elk cijfer heeft zijn eigen kracht en de verschillende cijfers worden in de media door elkaar heen gebruikt:

- Kwartaal-op-kwartaal cijfer. Dit cijfer geeft – gecorrigeerd voor het seizoen – de ontwikkelingen weer ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Voordeel van het kwartaal-op-kwartaal cijfer is dat het snel de ontwikkelingen in beeld brengt. Nadeel is dat – voor de seizoenscorrectie – een model gebruikt wordt, dat altijd een benadering van de werkelijkheid is.
- Jaar-op-jaar cijfer. Het jaar-op-jaar cijfer geeft de ontwikkeling weer ten opzichte van hetzelfde kwartaal één jaar eerder. Voordeel hiervan is dat het de ontwikkeling in het afgelopen jaar samenvat zonder dat een modelmatige correctie voor het seizoenseffect gebruikt wordt. Nadeel is dat ontwikkelingen met vertraging zichtbaar worden.
- Gemiddeld jaarcijfer. Het voordeel is dat het cijfer de informatie over een geheel kalenderjaar samenvat.

Ter illustratie geven we hier de drie cijfers voor 2014-2015 van de economische groei:

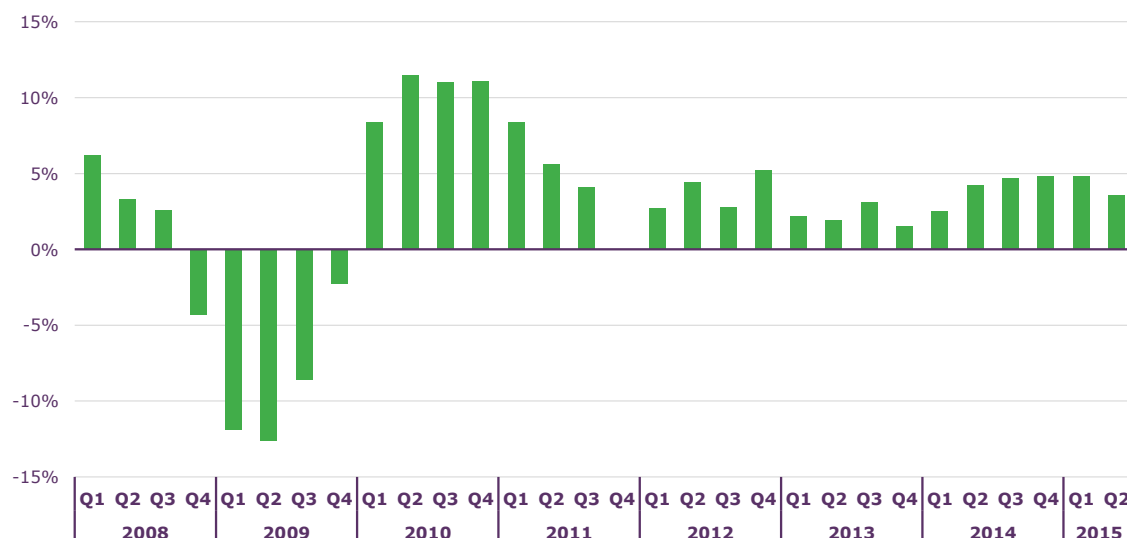
Groei			
	kwartaal-op-kwartaal	jaar-op-jaar	gemiddeld jaarcijfer
1e kwartaal 2014	-0,4%	0,0%	
2e kwartaal 2014	0,6%	1,2%	
3e kwartaal 2014	0,4%	1,2%	
4e kwartaal 2014	0,9%	1,6%	
Geheel 2014			1,0%
1e kwartaal 2015	0,6%	2,5%	
2e kwartaal 2015	0,1%	1,6%	

In deze notitie willen we vooral aansluiten bij de meest recente ontwikkelingen en bespreken we hier vooral het kwartaal-op-kwartaal cijfer en het jaar-op-jaar cijfer.

1.2. Exportgroei kleiner dan in voorgaande maanden

Ongeveer een derde deel van het BBP wordt met de export verdiend. Daarmee is de (open) Nederlandse economie sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de wereldeconomie. De exportgroei neemt toe in het tweede kwartaal van 2015, maar de groei is lager dan in de afgelopen vier kwartalen. In het tweede kwartaal is een exportgroei van 3,6% gerealiseerd. In de voorgaande kwartalen lag de groei op bijna 5%.

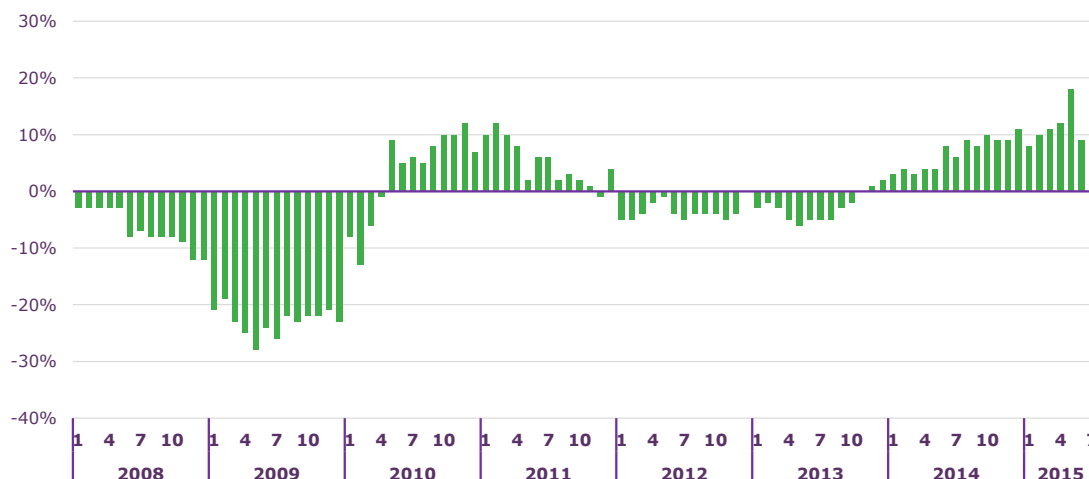
Figuur 1.2 Ontwikkeling uitvoer goederen en diensten per kwartaal opzichte van een jaar geleden (CBS)

1.3. Aantal uitzenduren groeit door

Een belangrijke arbeidsmarktindicator is het verloop van het aantal uitzenduren. Dit aantal groeit nu onafgebroken vanaf november 2013 (figuur 1.3). In 2015 zet de groei door: gemiddeld is het totaal aantal uren in het eerste halfjaar van 2015 gestegen met 11% ten opzichte van dezelfde periode in 2014. In juli zet de groei door met hetzelfde percentage. Dat blijkt uit de cijfers van de Algemene Bond van Uitzendondernemingen (ABU)³ – goed voor 60% van de uitzendmarkt.

Figuur 1.3 Ontwikkeling van het aantal uitzenduren volgens de ABU per verslagperiode tot en met juli 2015 (ten opzichte van een geheel jaar eerder)

1.4. Aantal vacatures blijft stijgen

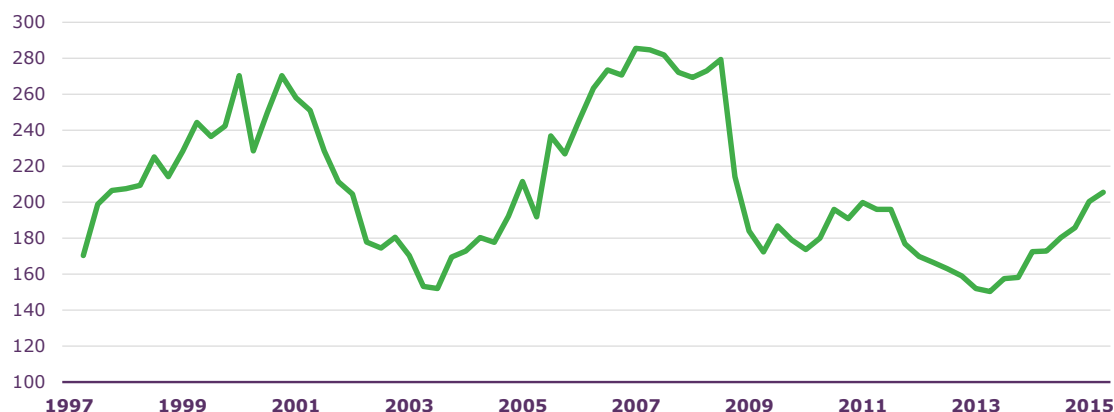
Het aantal vacatures is een belangrijke indicator voor de kansen van werkzoekenden. Het CBS meet de totale vacaturemarkt in Nederland, niet alleen op peilmomenten (openstaande vacatures) maar ook over een bepaalde periode (ontstane vacatures):

- Het aantal openstaande vacatures:
 - Aan het eind van het tweede kwartaal 2015 zijn er 137 duizend openstaande vacatures. Dit zijn ruim 23 duizend meer dan een jaar geleden (+21%).
 - Van kwartaal op kwartaal (na correctie voor seizoenseffecten) zijn er in het tweede kwartaal van 2015 bijna 131 duizend openstaande vacatures: ruim 6 duizend meer dan in het vorige kwartaal (+5%).
- Het aantal vacatures dat in een kwartaal ontstaat (figuur 1.4):
 - In het tweede kwartaal van 2015 zijn er 217 duizend vacatures ontstaan. In vergelijking tot hetzelfde kwartaal van een jaar geleden zien we een toename van 32 duizend vacatures (+17%).
 - Na correctie voor seizoenseffecten is het aantal ontstane vacatures 206 duizend in het tweede kwartaal: een groei ten opzichte van het voorgaande kwartaal met 3%.
 - Er is al acht kwartalen op rij een ononderbroken groei van het aantal ontstane vacatures (na correctie voor seizoenseffecten).

³ ABU, 'Marktontwikkelingen Periode 6 2015'.

Figuur 1.4 Aantal ontstane vacatures (na correctie voor seizoenseffecten) per kwartaal, eerste kwartaal 1997 – tweede kwartaal 2015 (CBS)

X.1000

Meer vacatures duidt op meer dynamiek op de arbeidsmarkt en betekent meer kansen voor werkzoekenden.

Ook andere bronnen duiden op gunstige ontwikkelingen op de vacaturemarkt. Jobfeed publiceerde in juli een overzicht van gepubliceerde online-vacatures in het tweede kwartaal van 2015. Het aantal online vacatures is in het tweede kwartaal van 2015 met 26% gestegen ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2014.⁴

Ondanks deze gunstige cijfers, is het aantal vacatures nog steeds aanzienlijk lager dan in 2007-2009 en 1998-2002.

1.5. Minder verleende ontslagvergunningen

Bij minder afzet van een bedrijf is er ook minder behoefte aan personeel. Een inkrimping van het personeelsbestand gaat gewoonlijk eerst via afbouw van tijdelijke contracten en door vrijwillig vertrek. Neemt de afzet bij een bedrijf echter scherp af en wordt er niet snel een verbetering van de marktomstandigheden verwacht, dan moet een werkgever soms overgaan tot gedwongen ontslag. Zelfstandigen die moeten stoppen of tijdelijke contracten die niet worden verlengd, komen niet tot uiting in ontslagcijfers.

De dalende trend vanaf 2013 in het aantal door UWV verleende ontslagvergunningen zet zich door in 2015 (figuur 1.5).

Als we kijken naar de aanvragen voor een ontslagvergunning is het beeld wat springerig. Veel aanvragen in juni en veel minder aanvragen in juli. Maar ook daar zien we een dalende trend.

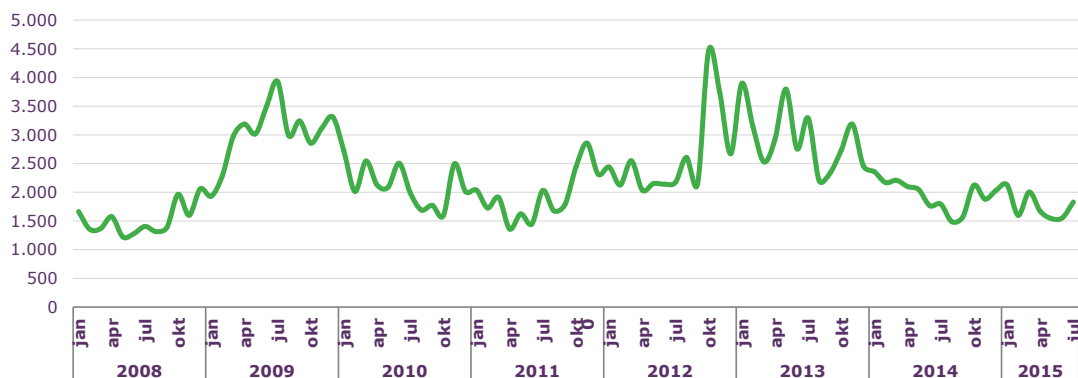
Box 1.2 Ontslagregels zijn gewijzigd

Per 1 juli 2015 zijn de ontslagregels gewijzigd. Het bedrijfseconomisch ontslag verloopt via UWV. Overige redenen van ontslag gaan via de kantonrechter. Bovendien hebben alle werknemers recht op een transitievergoeding. De transitievergoeding kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor scholing om over te stappen naar een andere baan.

Of het aantal ontslagaanvragen via UWV in 2015 toeneemt door de wetwijziging, is niet op voorhand te zeggen. Enerzijds is de transitievergoeding lager dan de kantonrechterformule en dit maakt ontslag 'goedkoper' voor de werkgever. Anderzijds zullen werkgevers die voorheen kozen voor de UWV-route (veelal werkgevers met minder werknemers) nu met de extra kosten te maken krijgen van de transitievergoeding en dit kan het aantal ontslagzaken remmen.

⁴ <http://www.jobfeed.nl/news.php> Jobfeed is een Big Data tool voor vacatures van Textkernel, die alle online vacatures geplaatst in Q2 2015 heeft verzameld, ontdebeld en gecategoriseerd.

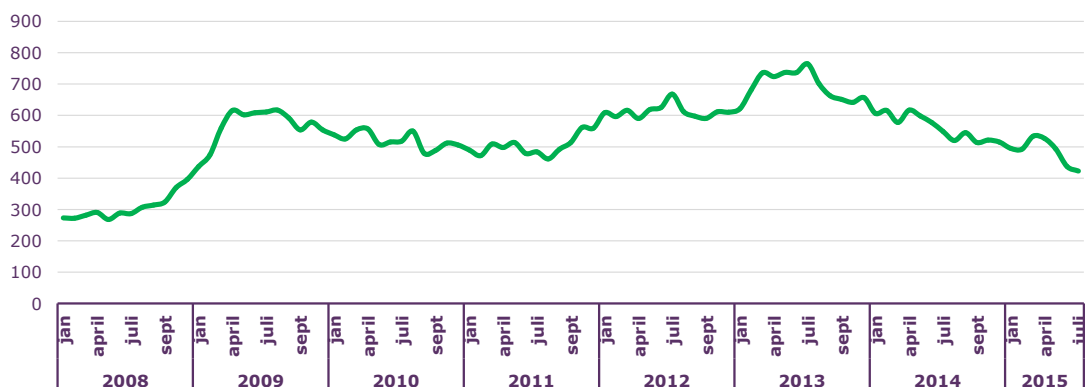
Figuur 1.5 Aantal verleende ontslagvergunningen per maand door UWV, t/m juli 2015 (UWV)

1.6. Aantal faillissementen blijft dalen

Sinds medio 2013 zien we een duidelijk neerwaartse trend bij het aantal faillissementen (figuur 1.6). Er zijn 412 bedrijven en instellingen (exclusief eenmanszaken) in juli 2015 failliet verklaard. Daarmee komt het aantal faillissementen in de eerste zeven maanden van 2015 uit op 3.325. Dat is 17 procent minder dan in dezelfde perioden van 2014.

Figuur 1.6 Aantal faillissementen bij bedrijven en instellingen per maand, 3 maands voortschrijdend gemiddelde, t/m juli 2015 (CBS)

De meeste faillissementen zijn uitgesproken in de handel en de financiële instellingen. Deze sectoren tellen ook de meeste bedrijven. Relatief zijn de meeste bedrijven failliet verklaard in de vervoer en opslag⁵.

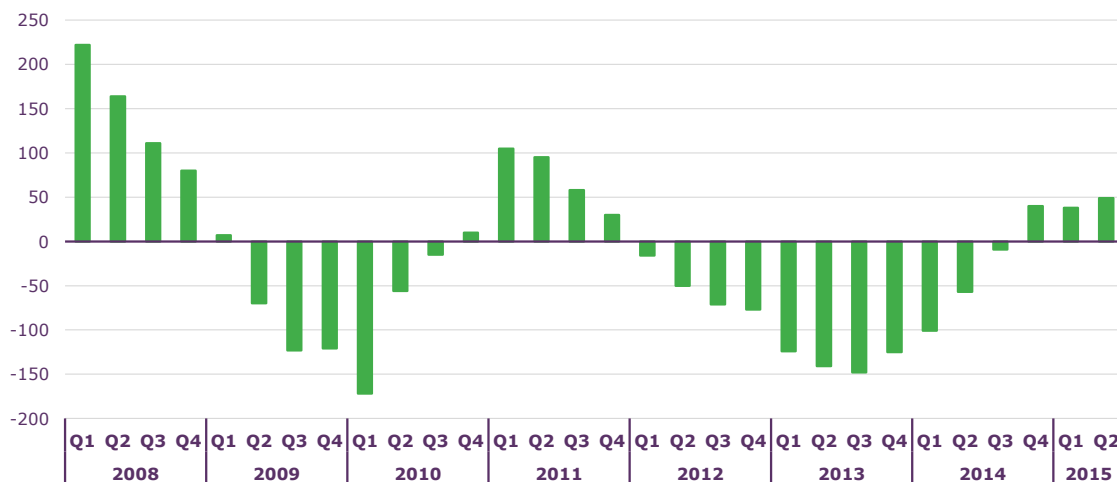
⁵ CBS, 'Aantal faillissementen gelijk, Conjunctuurbericht 7 augustus 2015.

1.7. Banenherstel zet door

Het aantal werknemersbanen is in het tweede kwartaal verder gestegen. Ten opzichte van een jaar geleden zien we een toename van 49 duizend banen van werknemers. Sinds het laatste kwartaal van 2014 is het aantal banen (jaar-op-jaar) gegroeid. In totaal zijn er nu 7,8 miljoen banen van werknemers.⁶

Figuur 1.8 Ontwikkeling van het aantal banen per kwartaal (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar) (CBS)

X 1.000

Op bedrijfstakniveau zijn er duidelijke verschillen in de banenontwikkeling (tabel 1.1):

- In de zorg en welzijn (-33 duizend) is sprake van de grootste banenkrimp.
- Een sterke banengroei zien we in de zakelijke dienstverlening (+71 duizend) en handel, vervoer en horeca (+33 duizend). De toename in de zakelijke dienstverlening komt vooral voor rekening van de uitzendbureaus.

Sinds de economische crisis in 2008 neemt het aantal werknemers met een vast dienstverband af. Het aantal werknemers met een flexibel contract en het aantal zelfstandigen zonder personeel neemt al jaren toe.

Tabel 1.1 Ontwikkeling van het aantal banen van werknemers per sector, 2015 ten opzichte van 2014 (CBS)

Bedrijfstak (SBI 2008)	Banen werknemers x 1.000		
	2e kwartaal 2014	2e kwartaal 2015	Groei
Alle economische activiteiten	7.768	7.817	49
Gezondheids- en welzijnszorg	1.277	1.244	-33
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	519	513	-6
Cultuur, recreatie, overige diensten	301	295	-6
Financiële dienstverlening	246	241	-5
Landbouw, bosbouw en visserij	107	102	-5
Bouwnijverheid	307	302	-5
Verhuur en handel van onroerend goed	67	66	-1
Nijverheid (geen bouw) en energie	808	809	1
Onderwijs	519	521	2
Informatie en communicatie	230	234	4
Handel, vervoer en horeca	2.017	2.050	33
Zakelijke dienstverlening	1.369	1.440	71

⁶ CBS, 'CBS: Werkgelegenheid stijgt verder', 14 augustus 2015.

1.8. Aantal werknemersbanen nog steeds lager dan zeven jaar geleden

De voorgaande paragraaf liet de arbeidsmarktontwikkelingen ten opzichte van een jaar eerder zien. In deze paragraaf kijken we ontwikkelingen sinds de economische crisis. Tijdens de crisis zijn veel banen verloren gegaan (tabel 1.2):

- De Nederlandse economie als geheel heeft in het tweede kwartaal van 2015 zo'n 3% minder banen van werknemers dan zeven jaar terug. Dit komt overeen met verlies van 230 duizend banen voor werknemers.
- Over deze periode van zeven jaar laten alleen de handel, vervoer en horeca en zorg en welzijn een werkgelegenheidsgroei zien. In de zorg en welzijn is deze ontwikkeling echter sinds begin 2013 omgeslagen in een fors banenverlies.
- Relatief veel banenverlies in zeven jaar zien we in de bouw (-25%), verhuur en handel van onroerend goed (-15%) en de financiële dienstverlening (-15%). De bouwproductie laat inmiddels weer groei zien, hoewel het aantal werknemersbanen nog niet aantrekt. Het toenemende aantal vacatures in de bouw is echter een gunstig teken.

Tabel 1.2 Ontwikkeling van het aantal banen van werknemers per sector, 2015 ten opzichte van 2008 (CBS)

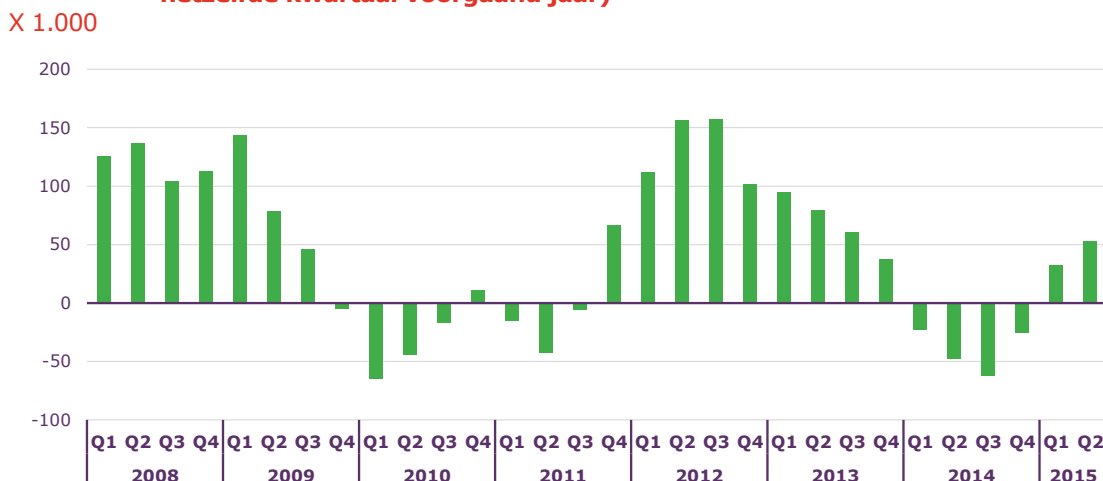
Bedrijfstak (SBI 2008)	Banen werknemers x 1.000		
	2e kwartaal 2008	2e kwartaal 2015	Groei
Bouwnijverheid	403	302	-25%
Verhuur en handel van onroerend goed	78	66	-15%
Financiële dienstverlening	282	241	-15%
Landbouw, bosbouw en visserij	113	102	-10%
Nijverheid (geen bouw) en energie	887	809	-9%
Zakelijke dienstverlening	1.494	1.440	-4%
Informatie en communicatie	242	234	-3%
Alle economische activiteiten	8.047	7.817	-3%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	524	513	-2%
Onderwijs	525	521	-1%
Cultuur, recreatie, overige diensten	297	295	-1%
Handel, vervoer en horeca	2.013	2.050	2%
Gezondheids- en welzijnzorg	1.190	1.244	5%

1.9. Toename beroepsbevolking

In de voorgaande paragraaf hebben we de vraag naar arbeid door werkgevers bekeken. In deze paragraaf komt het aanbod van arbeid door werknemers aan bod: de beroepsbevolking. We bekijken hier, net als bij de vraag, primair naar jaar-op-jaar ontwikkelingen (figuur 1.9).

De totale beroepsbevolking (werkenden en werklozen) is in het tweede kwartaal van 2015 groter dan in tweede kwartaal van 2014. Er werken vooral relatief meer jongeren dan een jaar geleden. In een jaar tijd is de netto arbeidsparticipatie onder jongeren met 2 procentpunt toegenomen. In juli had 63,6 procent van de jongeren betaald werk tegen 61,7 procent in dezelfde maand vorig jaar.

Figuur 1.9 Ontwikkeling van de beroepsbevolking per kwartaal (ten opzichte van hetzelfde kwartaal voorgaand jaar)

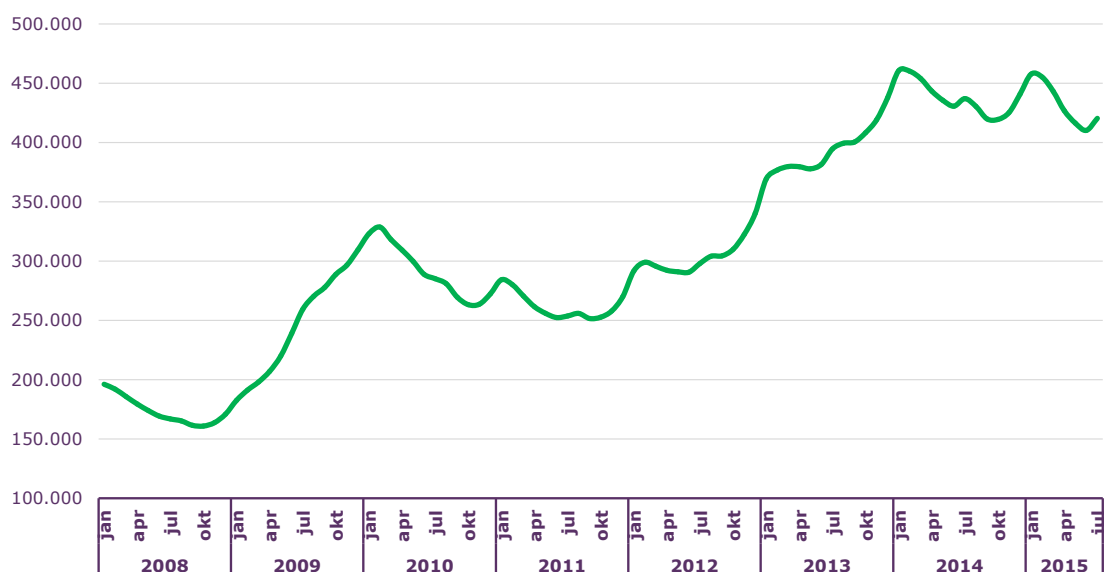
1.10. Daling aantal WW-uitkeringen in eerste zeven maanden

Arbeidsvraag (paragraaf 1.7) en het arbeidsaanbod (paragraaf 1.9) bepalen het aantal lopende WW-uitkeringen. Meer vraag naar arbeid betekent meer kansen op de arbeidsmarkt en daarmee wordt het aantal WW-uitkeringen gedrukt. Meer aanbod van arbeid, bijvoorbeeld door herintredende huisvrouwen, betekent dat er meer mensen in dezelfde vijver van banen vissen, waardoor het aantal WW-uitkeringen kan oplopen.

Het aantal *nieuwe* WW-uitkeringen is in het eerste zeven maanden van 2015 uitgekomen op 350 duizend: ruim 3% minder dan in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Het aantal *beëindigde* WW-uitkeringen is in dezelfde periode van 2015 uitgekomen op 370 duizend: 2% meer dan in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Het aantal beëindigde WW-uitkeringen wegens werkhervatting steeg in dezelfde periode met 4%.

Daarmee is de uitstroom in de WW in het eerste zeven maanden hoger dan de uitstroom. Het gevolg is dat het aantal WW-uitkeringen met 5% daalt in deze periode.

Figuur 1.10 Aantal WW-uitkeringen; januari 2008 -juli 2015 (UWV)

Enkele opmerkelijke ontwikkelingen in de WW uit de landelijke Nieuwsflits van juli 2015 van UWV zijn⁷:

- Tussen juli 2014 en juli 2015 zien we een lichte toename (+2%) van het aantal WW-uitkeringen bij vrouwen en een forse daling (-9%) bij mannen.
- Het aantal langdurige WW-uitkeringen (met een verstreken duur van 2 jaar of meer) groeit op jaarbasis.
- Een duidelijk herstel in de bouwnijverheid en bij uitzendbedrijven: daar is het aantal WW-uitkeringen eind juli 2015 op jaarbasis fors lager (-31% en -14%).
- Jongeren profiteren eerder van economisch herstel dan ouderen. Het aantal jongeren (25-minners) met een WW-uitkering daalt – ten opzichte van een jaar geleden – met 11%. Het aantal WW-uitkeringen van mensen met een leeftijd van 50-plussers groeit op jaarbasis met 5%.

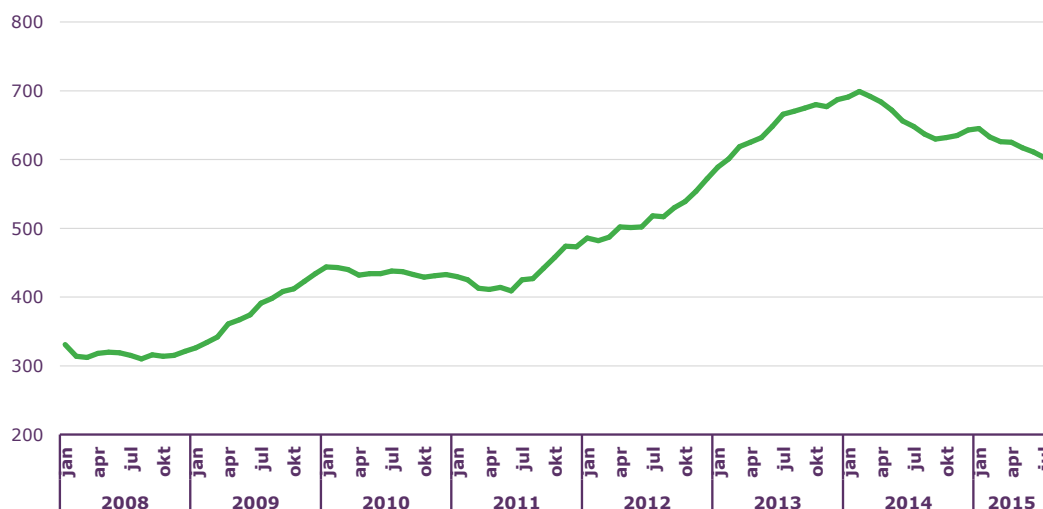
1.11. Werkloosheid iets omlaag

De werkloosheid is gedaald van 7,0% van de beroepsbevolking in juli 2014 naar 6,5% in juli 2015. Daarmee waren er in juni 580 duizend personen van 15 tot 75 jaar werkloos (figuur 1.11). Corrigeren we voor seizoensinvloeden dan telt het CBS in juli 603 duizend werklozen. Daarmee daalt al zes maanden op rij de werkloosheid.

De arbeidsmarktpositie van veel mensen is veranderd: er zijn 88 duizend werkenden meer dan een jaar geleden. De werkloosheid daalde in die periode met 46 duizend (seizoensgecorrigeerde cijfers)⁸. De conclusie is dat de arbeidsmarkt verbeterd.

Figuur 1.11 Werkloze beroepsbevolking (na correctie voor seizoenseffecten) t/m juli 2015, maandcijfers (CBS)

X 1.000

De kloof tussen het niet-benutte aanbod van arbeid (werkloosheid) en de openstaande vraag naar arbeid (openstaande vacatures) is weergegeven in figuur 1.12. Het aantal werklozen is veel hoger dan het aantal openstaande vacatures. Naast dit kwantitatieve verschil zijn er ook kwalitatieve discrepanties: er is bijvoorbeeld veel vraag naar ICT-personeel, terwijl de meeste werkzoekenden daar niet of onvoldoende voor gekwalificeerd zijn.

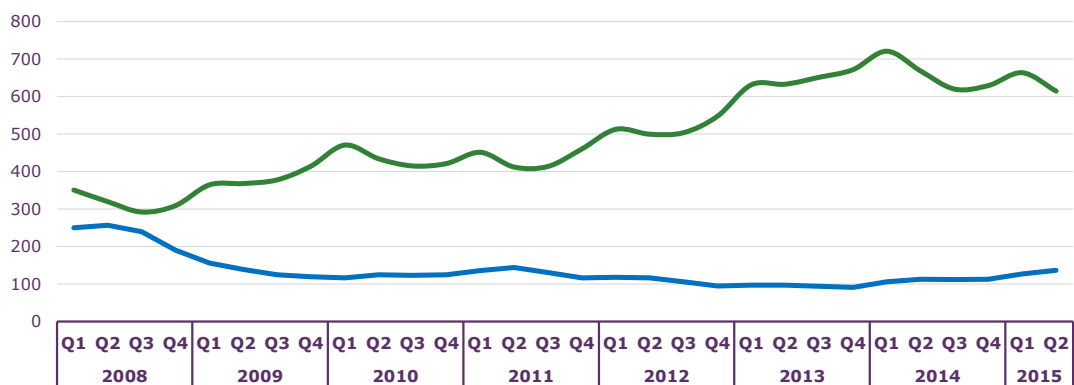
De werkloosheid loopt de laatste kwartalen terug. Tegelijkertijd loopt het aantal vacatures op. In het tweede kwartaal van 2015 is het verschil tussen aantal werklozen en het aantal vacatures kleiner dan een jaar geleden. Echter de arbeidsmarkt blijft 'ruim': werkgevers hebben bij de vervulling van vacatures meestal de keuze uit vele kandidaten.

⁷ UWV, 'Nieuwsflits juli 2015', augustus 2015.

⁸ Zie ook CBS, 'CBS: Ruim 100 duizend werkenden meer dan jaar geleden', 16 juli 2015.

**Figuur 1.12 Werkloze beroepsbevolking en openstaande vacatures
(oorspronkelijke cijfers; kwartaalgemiddelden)**

X 1.000

— Openstaande vacatures — Werkloze beroepsbevolking internationaal

2. Verwachtingen 2015

2.1. Meer vertrouwen van producenten en consumenten

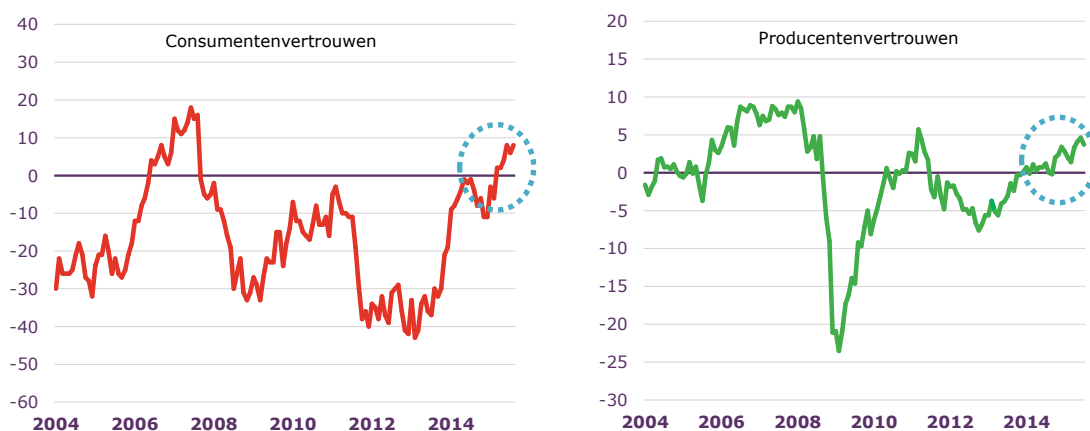
Cruciaal voor de economie is het vertrouwen van consumenten en producenten. Optimistische consumenten doen meer en hogere uitgaven en bedrijven, die vertrouwen hebben, gaan vaker over tot investeringen. Het vertrouwen wordt door het CBS maandelijks bijgehouden. Deze vertrouwensindicatoren geven een eerste indruk in welke richting de economie zich naar verwachting gaat ontwikkelen. De economische ontwikkelingen zelf zijn *de* bepalende factor voor de arbeidsmarktontwikkelingen.

Het producentenvertrouwen (figuur 2.1, rechts) is de laatste zeven maanden onafgebroken positief en is in juli gestegen naar 3,7: het aantal optimisten onder producenten overheerst steeds duidelijker. De verbetering van het producentenvertrouwen in juli komt vooral doordat ondernemers positief zijn over hun toekomstige productie⁹.

NEVI geeft iedere eerste werkdag van de maand de Purchasing Managers' Index (inkoopmanagersindex) voor Nederland uit. Deze index geeft een beeld van de Nederlandse industrie, maar óók van de gehele Nederlandse economie. In Nederland vullen ongeveer 300 inkoopmanagers de maandelijkse enquête van in. Dit zijn inkopers die in de industrie werken bij bedrijven die minimaal 10% van het BBP vertegenwoordigen.

De NEVI PMI over juli kwam uit op een mooie waarde van 56.0, iets lager dan vorige maand (56.2) (waarde >50.0 duidt op toename van de bedrijfsactiviteiten ten opzichte van voorgaande maand) maar hoger dan het gemiddelde over de afgelopen twee jaar. De werkgelegenheid blijft toenemen, ook het aantal werknemers met een vast dienstverband stijgt.¹⁰

Figuur 2.1 Vertrouwen in de Nederlandse economie van consumenten (t/m augustus 2015; links) en van producenten (t/m juli 2015; rechts) (CBS)

Toelichting:

- Als het cijfer boven de nullijn ligt, zijn de optimisten in de meerderheid
- Als het cijfer onder de nullijn ligt, zijn de pessimisten in de meerderheid
- Bijvoorbeeld 30% van de consumenten is optimistisch en 70% pessimistisch: vertrouwen is -40% (30%-70%)

Vertrouwen ook bij consumenten verbeterd

Het consumentenvertrouwen is sinds maart positief en in juli zijn er 6% meer optimisten dan pessimisten (figuur 2.1, links). In augustus zet deze trend zich voort. Daarmee is het vertrouwen in de economie van de consument al zes maanden achter elkaar positief.

⁹ CBS, 'CBS: optimisme producenten houdt aan', 27 juli 2015.

¹⁰ NEVI, 'Van Weeie; perspectief voor de komende maanden is uitstekend', 3 augustus 2015

Werkgelegenheidsverwachtingen van werkgevers zijn positief

Werkgevers worden door verschillende onderzoeksbureaus gevraagd naar hun werkgelegenheidsverwachtingen. Het betreft dan geen modelmatige prognose zoals bij de UWV Arbeidsmarktprognose of de economische verwachtingen van het CPB, maar er wordt bij de respondent om een indruk gevraagd.

Volgens de cijfers van het Manpower Employment Outlook Survey (MEOS) zijn de aannameplannen van Nederlandse werkgevers voor het komende kwartaal positief. Ongeveer 3% van de werkgevers verwachten meer mensen nodig te hebben. Deze voorspelling van de werkgelegenheidsverwachting voor het derde kwartaal is iets lager dan drie maanden geleden, echter het sentiment blijft positief¹¹.

Het CBS peilt ook het sentiment onder ondernemers. Zij zijn positiever gestemd dan een kwartaal eerder. Ook zijn ondernemers positief over de werkgelegenheid in hun bedrijf. De vacatureindicator van het CBS staat aan het begin van het derde kwartaal op de hoogste stand in ruim vier jaar¹².

2.2. Groei economie en daling WW-uitkeringen in 2015

De economische bureaus van drie grote Nederlandse banken, De Nederlandsche Bank en het CPB verwachten voor 2015 en 2016 voortzetting van de groei van de economie. De instituten verwachten voor 2015 een verdubbeling van de economische groei van 1,0% in 2014 naar 2,0% of meer in 2015 (tabel 2.1). Ook is men eensgezind over de werkloosheidsontwikkeling. Voor eind 2015 is de verwachting dat 6,5 á 7% van de beroepsbevolking werkloos is (vergelijk 2014: 7,4%). In 2016 daalt dit percentage verder.

Leidend voor de planning van de overheid is de economische prognose van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft in de concept-MEV de economische groeiverwachting voor 2015 en 2016 verhoogd. In 2016 gaat het CPB nu uit van 2,4%. Dit is aanmerkelijk meer dan haar juniraming van 2,1% voor 2016.

Tabel 2.1 Economische groei en werkloosheidspercentage volgens CPB, DNB en de grote Nederlandse banken

	Economische groei		Werkloosheidspercentage		Bron
	2015	2016	2015	2016	
ABN Amro	2,3%	2,4%	6,9%	6,5%	Economische ramingen, 18 augustus 2015
CPB	2,0%	2,4%	6,9%	6,7%	Concept-MEV 2016, 11 augustus 2015
Rabobank	2,0%	2,0%	7,0%	6,5%	Conjunctuurbeeld, 6 augustus 2015
ING	2,0%	2,1%	6,9%	6,4%	De Nederlandse economie, 14 juli 2015
DNB	2,0%	1,8%	7,0%	6,9%	Economische ontwikkelingen en vooruitzichten, juni 2015

*) gemiddeld jaarcijfer

Ramingen van de economie en arbeidsmarkt zijn onzeker. De belangrijkste onzekerheden liggen nu vooral in het buitenland. ING noemt de volgende¹³: een 'Grexit', een sterkere anti-Europese stemming in het Verenigd Koninkrijk, een stijgende olieprijs, of het terugvallen van de groei in China of de Verenigde Staten. Ze kunnen de economische groei dit jaar remmen. Op langere termijn is het effect van het ruime monetaire beleid van de ECB onzeker.

¹¹ Manpower, 'Manpower Employment Outlook Survey Netherlands Q3/2015', juni 2015. In dit onderzoek wordt wereldwijd aan werkgevers slechts één vraag gesteld: "Hoe denkt u dat de totale werkgelegenheid op uw locatie gedurende de drie maanden zal veranderen ten opzichte van dit kwartaal?" De verkregen resultaten worden uitgesplitst naar landen, sectoren en regio's.

¹² CBS, 'CBS: Vertrouwen bedrijfsleven neemt toe', 14 augustus 2015.

¹³ ING, 'Economie groeit dit jaar met 2%', 21 april 2015

Verwachte arbeidsmarktontwikkelingen 2015 UWV

De UWV Arbeidsmarktprognose van juni 2015¹⁴ geeft een beeld van de verwachte landelijke, regionale en sectorale arbeidsmarktontwikkelingen in de periode 2015-2016.

De belangrijkste uitkomsten zijn:

- Het economisch herstel wordt steeds duidelijker zichtbaar op de arbeidsmarkt. Dit en volgend jaar herstelt de Nederlandse economie verder.
- Door het economisch herstel groeit in 2015 voor het eerst in drie jaar de vraag naar arbeid. Het aantal banen voor werknemers neemt in 2015 toe met 38 duizend en in 2016 met 54 duizend. Het banenverlies door de crisis is daarmee nog lang niet goed gemaakt. In de periode 2008-2014 nam het aantal banen voor werknemers af met bijna 300 duizend.
- Het aantal vacatures reageert snel op economische omslagen en groeide ook al in 2014. In 2015-2016 zet deze groei zich voort. Toch blijft het aantal beduidend lager dan voor de crisis.
- Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met een toename van het aanbod van arbeid.
- De toename van het aantal banen is groter dan de toename van de beroepsbevolking. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat het aantal WW-uitkeringen naar verwachting in 2015 en 2016 gaat dalen met 20 duizend per jaar (-5%).

¹⁴ UWV, 'Arbeidsmarktprognose 2015-2016', juni 2015

Colofon

Uitgave

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

Tel. 020 687 1367

Redactie

Feike Reitsma
Menno de Vries
Arie Vreeburg

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2015

